

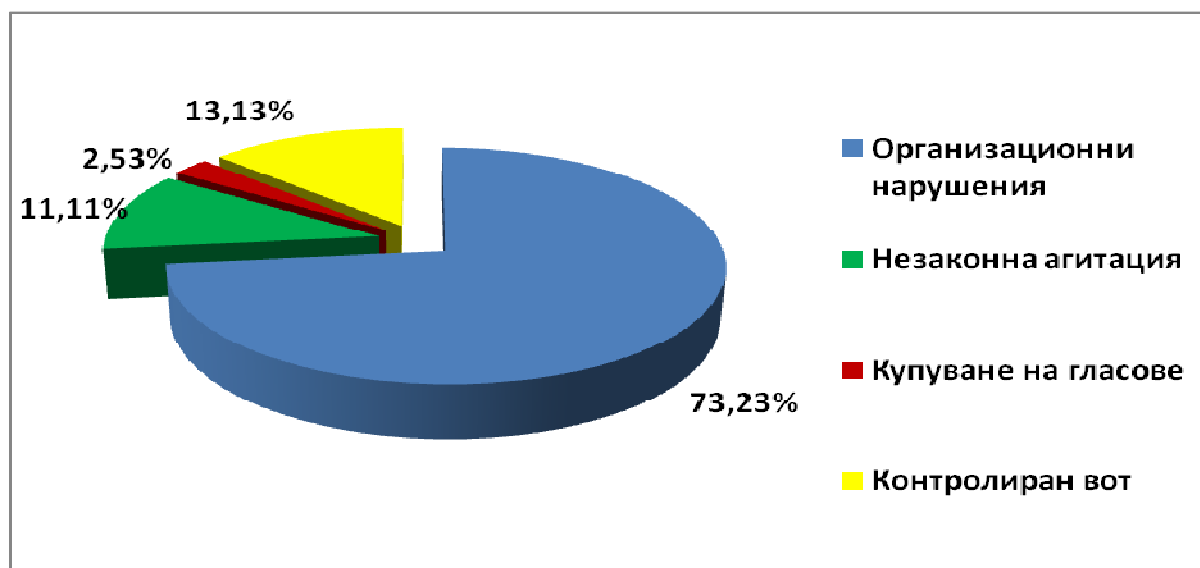

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“
ПРЕДВАРИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА
МЕСТНИ ИЗБОРИ И НАЦИОНАЛЕН РЕФЕРЕНДУМ – 2015

Днес Асоциация „Прозрачност без граници“ представи първи обобщени резултати и изводи от наблюдението на проведените местни избори и референдума. Мониторингът на изборния процес бе проведен със съдействието на широка мрежа от 167 наблюдатели в цялата страна и в партньорство с 26 граждански организации.

Предварителните резултати показват тенденция на драстично повишаване на организационните нарушения и нередности, както и тревожен дял на сигналите за контролиран вот и натиск върху избиратели, в сравнение с предходни избори:

- делът на организационните нередности е 73,23% от всички нередности, докладвани в изборния ден, а
- контролираният и купеният вот съставляват общо 15,66% от всички нарушения.

*предварителни данни от наблюдението (пряко докладвани нарушения в изборния ден)

Дефицити в работата на изборната администрация

Наблюдението на предизборната кампания и в изборния ден откроява следните дефицити в работата на **Централна избирателна комисия**:

- формализъм, мудност и липса на адекватно ръководство над работата на ОИК (показателни за това на дългите срокове за регистрация на наблюдателите и социологическите агенции; закъснели указания за процедиране с бюлетините в

средата на изборния ден; липса на инициатива за решаване на проблема в работата на ОИК – София на I тур чрез издаване на задължителни указания за работата на комисиите)

- противоречиви и неясни методически указания относно достъпа до бюлетините за референдума (в т.ч. достъп до тъмна стаичка и т.н.), които доведоха до затормозяване на изборния процес, а в случая с предоставянето на бюлетините за референдума – до затруднения и възпрепятстване на част от избирателите при упражняване на техните права;

- спорни решения относно използването на държавната субсидия на инициативните комитети за референдума, което води до компрометиране на идеята за държавна подкрепа на информационни кампании, свързани с референдума;

- проблем с публичност на регистрите – несвоевременни действия по публикуване на данни в регистрите и хаотичност на информацията относно регистрираните наблюдатели, постъпилите жалби и решения.

Наблюдението на работата на **общинските избирателни комисии и секционните избирателни комисии** откроява следните дефицити:

- проблем с публичност на регистрите (неактуална и липсваща информация в регистъра на застъпниците и на регистъра на постъпилите сигнали и взетите решения), което не позволява на външни наблюдатели да получат информация относно ключови данни за изборния процес;

- формализъм и буквализъм в решенията на ОИК, като най-показателен в това отношение е примерът с ОИК – София, която не позволи напускане на приемния пункт в зала „Армеец“ поради опасения, че така се нарушават изборните правила;

- недостатъчно обучение на членове на СИК;

- неспазване на процедури за боравене с бюлетините, което обезсмисля въвеждането на контролни номера, кочани и специална защита на бюлетините;

- проблеми при поддържане на реда в изборните помещения и създаването на добра организация на достъпа до изборните помещения;

- незачитане на правилата за броене на бюлетините (в т.ч. отчитане на преференциите) и извършване на множество поправки в протоколите, в нарушение на изискванията.

Основни причини за нарасналия дял на организационните нарушения

Основните причини за нарасналия дял на организационните нарушения се дължат на:

- все по-сложната организация на изборния процес и въвеждането на допълнителни механизми за проверки поради липса на доверие в изборния

процес и поради невъзможност за ефективно противодействие на най-сериозния проблем – купуването на гласове и контролираният вот над избиратели;

- спорни и противоречиви указания на ЦИК и ОИК относно достъпа на избирателите до бюлетините за референдума;
- неспособност да се съхрани и поддържа организационен капацитет на секционните комисии;
- недостатъчно обучение на секционните комисии;
- неспазване на процедурите за боравене с бюлетините и липса на практически знания как се попълват протоколите в изборните резултати;
- опити за външна намеса в работата на комисииите от страна на кандидати, застъпници и местни лидери;
- дефицити в законодателството, които не отчитат спецификата на изборния процес в големите градове с районно деление.

Предложения за преодоляване на проблемите в изборния процес

За ограничаване на дефицитите в изборния процес е необходимо предприемането на комплекс от мерки в две основни насоки: законодателни промени и промени в практиката по прилагане:

▪ **ПРОМЯНА В ПОДХОДА ЗА СЪСТАВЯНЕ НА ИЗБИРАТЕЛНИТЕ СПИСЪЦИ** – създаване на регистър на избирателите по настоящ адрес, който изчиства списъците от мъртви души и въвежда ред в регистрациите на българите, живеещи в страната и българите, живеещи в чужбина;

▪ **Ограничаване на условията за изборен туризъм** – промени в Изборния кодекс, които ограничават възможностите за изборен туризъм. Осъществяване на периодичен контрол по приложението на разпоредбите на Закона за гражданската регистрация.

▪ **НОВА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОТЧИТАНЕТО НА ИЗБОРНИТЕ РЕЗУЛТАТИ** – въвеждане на Регионални преброителни центрове като инструмент за прозрачност и ограничаване на натиска върху избирателите; машинно гласуване в секциите като инструмент за ограничаване на манипулациите при броенето на бюлетините, грешки и манипулации при съставяне на протоколите с изборните резултати;

▪ **Изграждане и поддържане на устойчив капацитет на изборната администрация:** адекватно обучение, запазване на натрупан капацитет (регистър на членове на СИК с опит, експерти с опит и знания в изборния процес);

▪ **Съобразяване спецификата на броене на бюлетините с мащаба на големите градове** (за градовете с райони - София, Пловдив и Варна);

- Обособяване на избирателен район „Чужбина”, така че да не се изкривяват резултатите в малките избирателни райони;
- Уеднаквяване на правилата за изчисляване на преференциите за всички видове избори и запазване на преференцията като мажоритарен елемент в избирателната система;
- Въвеждане на електронно гласуване по интернет (пилотно: за българите в чужбина)
- Намаляване прага на валидност на референдумите.
- Промяна в подхода за разпределяне на държавната субсидия за политическите партии с цел създаване на гаранции за политически плюрализъм и равнопоставеност на участниците в изборния процес.

Окончателният мониторингов доклад на Асоциация „Прозрачност без граници” „ОБЩИНИ НА ПРИЦЕЛ. РЕШЕНИ И НЕРЕШЕНИ ПРОБЛЕМИ В ИЗБОРНИЯ ПРОЦЕС В БЪЛГАРИЯ” се очаква да бъде оповестен в края на месец ноември 2015 г. Фокус на вниманието ще бъде поставен върху:

- резултати, оценки и изводи от наблюдението на местни избори и национален референдум – 2015;
- тенденции в изборния процес през последното десетилетие – оценка на ролята на институциите в изборния процес, тенденции в характера на нарушенията.

София,
4 ноември 2015 година

**АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”
TRANSPARENCY INTERNATIONAL – BULGARIA**